

KÜTÜPHANE

bülteni

ARALIK'23 | SAYI: 3

FATİH
SULTAN
MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ

KÜTÜPHANE ve
DOKÜMANTASYON
DAİRE BAŞKANLIĞI

uygarlığın izi

mürekkep

01

Uygarlığın İzi
MÜREKKEP

06

İstanbul'un
YERALTI SİLÜETİ

08

Prof. Dr.
Hüsrev Subaşı
ile Mürekkep Üzerine
RÖPORTAJ

14

Prof. Dr.
Dursun Ali Tökel
ile **3'te 3**

Aradıklar

01 AYIN KONUSU
UYGARLIĞIN İZİ:
mürekkep

İSTANBUL'UN
yeraltı
silüeti

06

08 RÖPORTAJ
Prof. Dr.
Hüseyin Subaşı
ile Mürekkep Üzerine

KİTAP TAHLİLİ
Şule Gürbüz
Coşkuyla Ölmek

12

13 YAZAR KÖŞESİ
Yazar Kemal

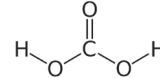

3te3

Prof. Dr.
DURSUN ALİ
TÖKEL

14

17 BİLİM ve
TEKNOLOJİ
DÜNYADAN
BÜLTENİMİZE
YANSIYANLAR

KÜTÜPHANE
TANITIMI
RAMİ
KÜTÜPHANESİ

18

20 BİLİYOR
MUSUNUZ?
HİPER
KİTAP

hiperkitap
access to knowledge

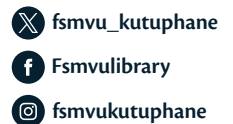
KÜTÜPHANE
bülteni

ARALIK'23 | SAYI: 3

KÜTÜPHANE ve
DOKÜMANTASYON
DAİRE BAŞKANLIĞI

kutuphane.fsm.edu.tr
library@fsm.edu.tr

AYIN KONUSU

UYGARLIĞIN İZİ:

mürekkep

■ Yazı yazmak, desen çizmek veya basmak için kullanılan, birkaç maddenin bir araya gelmesiyle oluşturulan türlü renlerde sıvı madde. Arapça'da midâd ve hibr, Farsça'da siyâhî, zekab, zügâlâb gibi adlandırmalar kullanılır. Mürekkebin ilk ortaya çıkışını elimize ulaşan belgelere dayanarak milattan önceye kadar götürebiliyoruz. Özellikle Akdeniz çevresi ve Anadolu'daki birçok medeniyet is mürekkebinin farklı bileşenlerden oluşan türlerini kullanmışlardır. Antikçağ'da siyah mürekkebin ilk örneklerinde, hayvani zambak ve isin su ile karıştırılarak hazırlandığı bilinmektedir. Kaynaklarda, farklı özelliklere sahip olan siyah mürekkebin birleşiminde %25 zambak, %75 is bulunduğu, isin basit bir şekilde kandil ve çırardan elde edildiği, ayrıca reçine is imali için özel teşkilatlı fırınlarda yapıldığı yazmaktadır. Mürekkebin kullanım alanına göre içeriği de değişmektedir. Milattan önce 2500 yılından bu yana kullanıldığı bilinen siyah Çin mürekkebi (çini mürekkep), iki kısım reçine isiyile on iki kısım zambak ve bir kısım "kalkanthos"un karışımı ile elde edilmiştir. Bu mürekkep çeşidinin son hali sabit kalma özelliği nedeniyle, mimari çizim ve tarama resimlerde kullanılmaktadır. Eski medeniyetlerde mazı mürekkebi, demir oksitli

mürekkep, metalik mürekkep, mürekkep balığının mürekkep torbasından salgılanan siyah maddeden yapılan mürekkep, ateşte pişmiş purpura ve deniz kabukları, zincifre, kermes, lak, koşnilden kırmızı mürekkep, altın ve gümüş mürekkep gibi renkli türler yapılmıştır. İslam medeniyetine ait en eski yazma eserlerde bile kullanılan is mürekkebi hala canlılığını ve parlaklığını korumaktadır. Burada kullanılan is mürekkebinin ana bileşenleri bal mumu, bezir yağı, neft yağı ve gaz yağının usulüne göre yakılmasıyla elde edilen istir. İs elde etme işi Osmanlı'da Eğrikapı semtindeki Tekfur Sarayı'nda bulunan ishanelerde meslek erbapları tarafından yapılmıştır. Camilerde yakılan kandillerden elde edilen isin kalitesi düşük olduğu için bundan adi mürekkep elde edilmiştir. Süleymaniye Camii'nde bulunan is odası günümüze gelen en güzel örnektir. Cami

içerisindeki kandillerde yakılan zeytinyağının isı hava akımları kullanılarak Haliç kapısı üzerindeki menfezlerden üstteki odada toplanması sağlanmıştır.

Nefeszade İbrahim, Gülzâr-ı Savâb adlı eserinde "Mürekkep elde etmek için birkaç toprak çanağa hâlis bezir yağı doldurulup rüzgârsız bir yerde içine kısa bir fitil konularak yakılır. Çanakların üzerine başka çanaklar kapatılır. Çıkan isler ateşten kızıp yanmadan üstteki çanaklar kaldırılır ve kuş kanadıyla bir kâğıda alınır. Toplanan isler, birkaç kat mesamatlı kâğıda sarılarak ekmek hamuru içine konulup fırında pişirildiğinde isteki yağ ekmeğe geçer. Yağlı is, yapılacak mürekkebi bozduğundan bu şekilde temizlenmiş olur. İs mürekkebinin terkibine giren ve onu kâğıt üzerine tesbit eden Arap zamkının iyisi Sudan'dan ge-

len "cellâbî" nevidir. İyi zambak soğuk su ile ıslatıldığında bir gecede erimelidir. Boza kıvamındaki zambak mahlûlü önce sık dokulu bezden geçirilerek süzülür. Eskiden is mürekkebi yapılmasında isten başka safran, efsintin, sabr-ı sükotara, nöbet şekeri, sirke, jengâr, milh-i enderûnî, lâhur çividi, anzurut kâfuru, öküz kuyruğu çiçeği, sarı zırnik, musul mazısı, misk, şap, rastık, sığır ödü, zağ toprağı, meyan balı, mazi suyu, nişadır, karaduz; akıcılığı sağlamak için gül suyu, kına suyu, nar kabuğu suyu, katır tırnağı çiçeği suyu, asma yaprağı suyu, koruk suyu, mersin ağacı meyvesi suyu" maddeleri ile elde etme usullerini vermektedir.

Birçok farklı içerik ve yapılaş tarzına sahip olan is mürekkebi de zaman içerisinde hem formül olarak hem de yapılaş tarzı olarak sadeleşmiştir. Son mürekkepçilerden aynı zamanda da hattat olan Necmeddin Okyay'ın tarifine göre, süzölmüş ve bekletilmiş boza kıvamındaki Arap zambakı taş havana konularak, içine azar azar is atılarak, taş tokmak yardımıyla zambaka yedirilir. İis havalandığı için birden konulmayıp yavaş yavaş karıştırılır ve tokmakla dövölmeye başlanır. Koyulaştıkça su eklenir. Tokmak öyle vurulmalıdır ki, tabanca gibi patlamalıdır. Mürekkebin kalitesi isin iyice ezilip zambakın içinde erimesine bağlıdır. Bu da günlerce dövömekle sağlanır. Okyay, kendi nezaretinde güçlü kuvvetli bir hamalın yarım saat içerisinde ne kadar tokmak vurduğunu saymak suretiyle iyi bir mürekkebin ortaya çıkması için kaç darbe vurulması gerektiğini hesaplamıştır. Buna göre bir havan iyi mürekkebin imali için 500.000 defa tokmaklanması gerektiğini bulmuştur. Bu rakam ise eski tariflerde 80.000 tokmak vurulduğu göz önüne

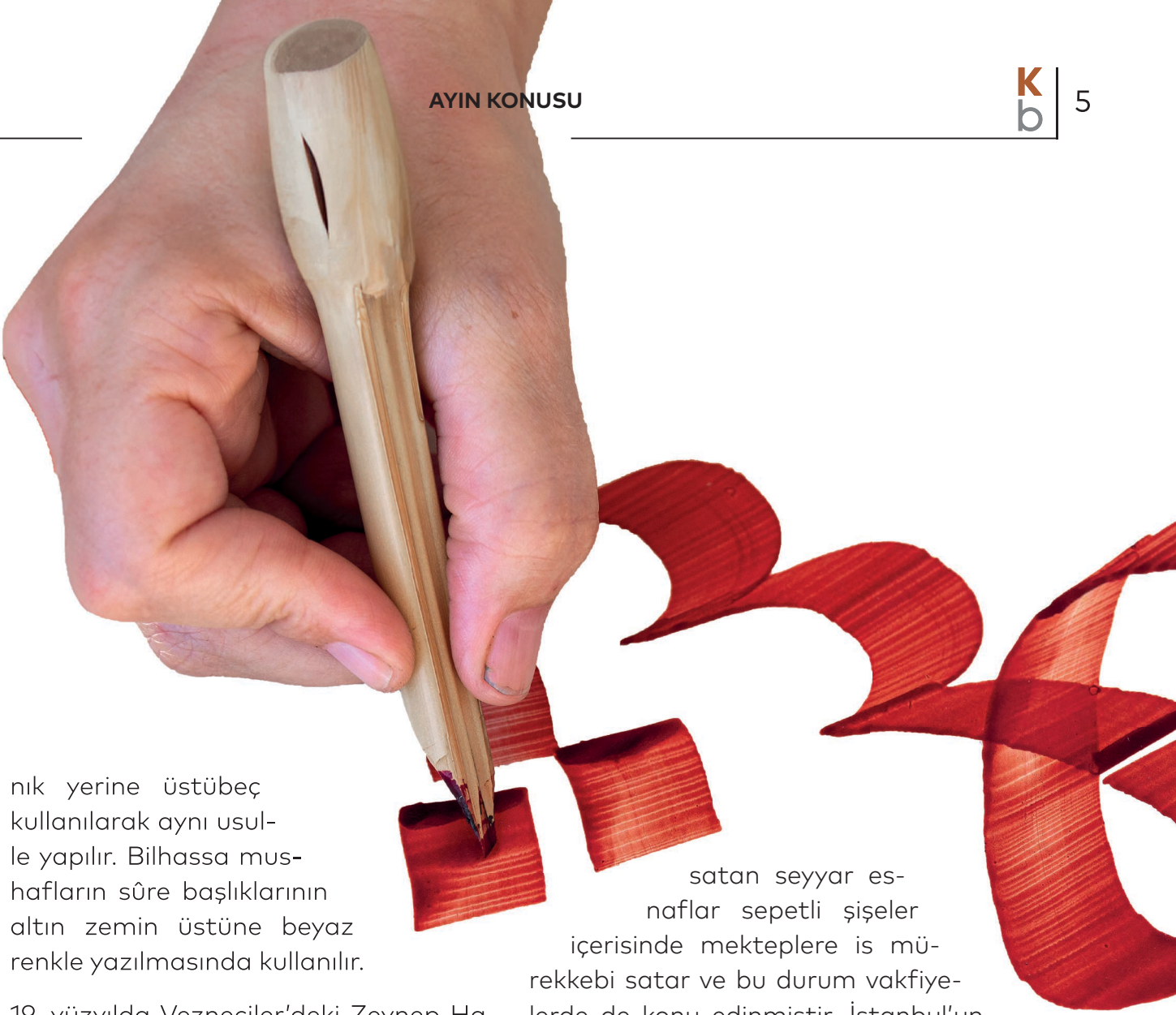
alındığında biraz abartılı gözökmektedir. Bir oran is için dört oran Arap zambakı ilave edilir. Zambakın oranı artırıldığında yazı parlak olur yalnız akışkanlığı az olur ve sonrası için yazıda çatlama ihtimali artar. Tam tersi, zambak oranı az konularak yapılan mürekkepte ise akışkanlık fazla olacağı için yazıda dağılma ve sonrası için el süröldüğü vakit yazının mürekkebinin bulaşımı artar ve dayanıklılığı azalır. İmal edilen mürekkep son olarak içerisinde herhangi bir tortu ve yabancı madde kalmaması için çuhadan süzölerek kullanıma hazır hale getirilir. Eski mürekkepçiler, kendilerinden mürekkep almaya gelenlere ilk olarak hangi yazı türü için kullanılacağını sorar, sonrası içinse gelen cevaba göre mürekkebi hazırlarmışlardır. Bunun sebebi, sölüs için ayrı, ta'lik için ayrı, nesih için ayrı kıvam-

da mürekkep kullanılmasıdır. Fazla sulu olan mürekkep ise kâğıt üzerinde siyah yerine gri renk verdiği için makbul sayılmaz, koyultmak için suyu uçurulur. Yazarken pratik bir çare olarak mürekkebi koyulaştırmak icap ederse sol elin baş ve şahadet parmakları arasındaki çukurluğa birkaç damla mürekkep konur, vücut hararetiyle suyu azalan mürekkep koyu renk vererek yazar. Zamkı fazla olan mürekkeple yazılan yazılar geç kurur. Bu yazılar rutubette kalırsa zamanla karşı sayfaya yapışabilir. Bal mumu ve bezir yağından yapılan is mürekkebi sulu olursa gri yerine devetüyü rengi verir. Bezir isine başka maddeler ilâvesiyle elde edilmiş mürekkeple yazılan yazılara güneşte yandan bakılınca rengârenk görünür. "Tâvûsî" adıyla anılan bu mürekkebin terkihi şöyledir: 10 dirhem zamk, 15 dirhem mazı, 2,5 dirhem bezir isi, 20 dirhem zaç, 1 dirhem safran, 0,5 dirhem şap, 0,5 dirhem karaduz, 0,5 dirhem jengâr. İis mürekkebinin çok kullanıldığı eski dönemlerde havanda fazla dövülme imkânı bulunamazsa, az dövülmüş mürekkep kapalı bir kap içinde hamamlardaki gibi çok açılıp kapanan kapılara veya uzun yola çıkarılan develere asılarak hareket halinde sarsıntıyla terbiye edilmesi sağlanır. 16. yüzyılın önemli hattatlarından olan Revânî Receb Halîfe'nin bu sebeple bacaklarına mürekkep şişeleri bağlayarak dolaştığı söylenir.

İis mürekkebinin, üzerinden ne kadar zaman geçerse geçsin hiçbir surette solmadığından dolayı Batı tarzı mürekkebe karşı üstünlüğü vardır. Yalnız is mürekkebi sadece kamış kalem için mükemmel olup modern kalem sistemi içerisinde kullanışlı değildir. Bu mürekkep bir "is süspansiyonu"dur, yani is parçacıkları

erimeden zamkın yardımıyla suda asılı kalmıştır. Âharlı kâğıda bununla yazıldığı vakit yüzeyde kalır, silinip kazınmaya, hatta yalanmaya müsaittir. Bu hal ise eski sanat yazılarımız için gerekli bir husustur ve okumuş yazmış kimseler hakkında kullanılan "mürekkep yalamış" tabiri de buradan gelir. Sanat eserlerini yazmak üzere kullanılan mürekkep kendi kendine kurumaya terkedilir. Ancak resmî yazıların çabuk kurutulması için yazının üzerine "rîh" veya "rîk" denilen renklendirilmiş bir çeşit ince kum, içine konulduğu rıhdan yardımıyla serpilir. Aynı maksatla Viyana'dan getirildiği için Beç rıhı denilen bir çeşit yıldız kırpıntısı da kullanılır. Bu rıh, is mürekkebi kuruduğu zaman, içinde çok güzel görüntü verir.

Eski zamanlarda çok değişik renklerde (gülgûnî, lâcivert, âsumanî, yeşil...) mürekkep yapılmışsa da en çok kullanılanları sarı (zırnık), kırmızı (la'l ve surh), beyaz (üstübeç) ve altın (zer) mürekkepleridir. Zırnık mürekkebi: Zırnık adıyla bilinen tabiattaki arsenik sülfür taşının ezildikten sonra Arap zamkı mahlûlü ile karıştırılmasıyla sarı renkli, ancak çabuk solan bu mürekkep elde edilir. Bunun turuncu renkli bir cinsi de altınbaş zırnığı adıyla bilinir, ondan da mürekkep yapılır. Zırnık mürekkebi celî hatların kalıplarını yazmakta kullanılır. La'l mürekkebi: Lotur, şekerci çöğeni, şap ve su muayyen nisbetlerde karıştırılıp kaynatıldıktan sonra suyu alınır ve bunun içine kurutulmuş kırmızı böceği iyice dövülerek eklenir. Tekrar kaynatılmakla elde edilen la'l mürekkebinin cazip kırmızı rengi vardır. Surh mürekkep: Zincifre (cıva sülfür) ve Arap zamkı eriyiğinden yapılan bu kırmızı mürekkeple secâvend (tevakkuf) işaretleri konulur. Üstübeç mürekkebi: Zır-

nık yerine üstübeç kullanılarak aynı usulle yapılır. Bilhassa mus-hafların sûre başlıklarının altın zemin üstüne beyaz renkle yazılmasında kullanılır.

19. yüzyılda Vezneciler'deki Zeynep Hanım Konağı'nın karşısında Mürekkepçiler Hanı bulunur. Etrafında da başka mürekkepçi dükkânları mevcuttur. Bu dükkânlarda mürekkep, kırılmaması için Eğrikapı'daki şişehânelerde kısa ve tombul şekilde yapılan mürekkep şişelerinde satılır. Bu şişeler mürekkepçilerde ipe dizilmiş vaziyette durur ve bunlara "mürekkep kumkuması" denilir.

Günümüze gelmiş eski mürekkep üstatları hakkında fazla bilgi yoktur. 20. yüzyılda zanaatlarını icra eden birkaç isim: Bursalı İsmâil Ağa, Yamalı Mehmed, Süleyman Efendi, Abdullah, Yûsuf Ağa, Çerkez Selim, Ebrîci Bekir, Konyalı Müderris Vehbi Efendi ile onun yetiştirdiği Osmanağa Hatibi Abdülkadir Şeker, Necmeddin Okyay'dır. Ayrıca mürekkep

satan seyyar es-naflar sepetli şişeler içerisinde mekteplere is mürekkebi satar ve bu durum vakfiyelerde de konu edinmiştir. İstanbul'un Soğanağa mahallesi sakinlerinden el-Hâc Mustafa Ağa'nın vakfiyesinde, Beyazıt İmâreti kapısı önünde her perşembe günü isteyenlerin divitlerine mürekkep koyacak emin bir kimsenin bulundurulması arzu edilmektedir.

Kaynakça:

<https://islamansiklopedisi.org.tr/gulzar-i-savab>

<https://islamansiklopedisi.org.tr/hokka>

<https://islamansiklopedisi.org.tr/murekkep>

<https://sozluk.gov.tr/>

İstanbul'un yeraltı silüeti

İstanbul'un tarihi süreç boyunca birbirinden farklı sosyal, siyasal ve dini yapılanmaya sahip Roma, Doğu Roma (Bizans) ve Osmanlı Devleti'nin başkenti olduğu bilinmektedir. Şehir, zengin mimarlık tarihinin güzide eserlerini silüetinde taşır. Evrensel ve özgün değerlere sahip yer altı ve yer üstündeki bu eserler kültürel kimliğini de ayrıcalıklı kılmaktadır. Hatta bölgenin tarihi izlerinin üst üste geçmiş katmanlardan oluştuğunu söyleyebiliriz. Bu nedenle İstanbul'un üstü kadar yer altı da şaşırtıcı ve heyecan verici eserlere sahiptir.

İstanbul'da yer altındaki mimari öğeler sarnıçlar, çukur bostanlar, mahzenler, su yolları, maskemler, kuyular, ayazmalar, çukur çeşmeler, yangın havuzları ve arkeolojik mimari kalıntılardır. Antik dönemden itibaren iskân edilen şehirde en önemli ihtiyaç suya erişim olmuştur. Şehrin su kaynaklarının yetersiz olması, şehir dışından suyun temin, tanzim, isalesi ve depolanması ihtiyacını doğurmuş ve bu ihtiyaca binaen su yapıları inşa edilmiştir. Bu nedenle yer altındaki eserlerinin çoğunluğunu su yapıları oluşturmaktadır. Su yolları, kent dışından yerleşim yerlerine su ileten kanallardır. Su ağı sistemi bugün kent dokusunun alt tabakasında kalmaktadır. Maksemeler ise kente gelen suyun farklı bölgelere dağıtımını sağlayan su taksim yeridir. Örneğin Eğrikapı ve Taksim maksemeleri ziyaret edilebilir mekânlardır.

Sarnıçlar; yer altında inşa edilmelerine karşın mimari üslupları ve kullanılan malzemelerin özgünlüğü nedeniyle sanat ve mimar-

lık tarihi açısından değerli kültür varlıklarıdır. Özellikle Tarihi Yarımada bölgesinde Roma ve Bizans dönemlerinde inşa edilen pek çok sarnıç, Osmanlı döneminde de kullanılmış ve süreç içerisinde yenileri de ilâve edilmiştir. Günümüzde bu yapılardan en dikkat çekici olanları; Yerebatan, Binbirdirek ve Şerefiye sarnıçlarıdır. Müze olarak işlev gören ve ziyarete açık olan bu sarnıçlar, mimari süslemeleri ve tarihi değerleri ile ön plana çıkmaktadır. Gülhane Parkı içinde bulunan Gülhane Park sarnıcı ise kültürel faaliyetler için zaman zaman ziyaret açılmaktadır. Yangın havuzları, İstanbul'un tarihi süreç içerisinde karşılaştığı büyük tehlikelerden biri olan yangınlara karşı su depolamak amacıyla cami, kilise, meydan ve kamu binalarının bahçe ve çevresine inşa edilmişlerdir. Şehzadebaşı ve Fatih Camii bahçesindeki yangın havuzları çeşme formundadır.

Mukaddes membalar olan ayazmalar suyun tezahür ettiği konuma göre tasarlanmış yer altı yapılarıdır. Bu yapılar doğal oluşumların içerisinde, bir kilise veya dini yapı bünyesinde ya da müstakil olarak inşa edilmişlerdir. İstanbul'un birkaç meşhur ayazması Balıklı, Panayia Vlaherna ve Meryem Ana Kilisesi ayazmalarıdır.

Çukur bostanlar bazı müelliflere göre açık su sarnıçları işlevi gören büyük çukur görünümündedir. İstanbul'da bulunan çukur bostanlar, tarihi harita ve arşiv belgelerine göre; Altımermer, Karagümrük, Beyoğlu, Bakırköy (Fildamı), Yavuz Sultan Selim ve Topkapı Sarayı'nda bulunmaktadır. Mahzenler ise kentin idari, askeri ve ekonomik faaliyetlerinde depolama birimi olarak kullanılan yapılardır. Genellikle bu yapılar Topkapı Sarayı ve çevresi, Galata, Tersane, Haliç Kıyıları, Surlar ve Eminönü bölgelerinde yoğunlaşmaktadır.

İstanbul'un bu zengin ve gizemli yer altı eserleri şehirde yürüyen her insana "1-2 metre aşağıda binlerce yıllık tarihin izleri var." mesajını küçük geçişli kapılar ve geçitlerle vermektedir. Bu kültür varlıklarının güncel yaşama dahil edilerek gelecek nesillere aktarılması İstanbul kültür hafızası için önemli ve gereklidir.

Prof. Dr. Hüsvrev SUBAŞI ile Mürekkep Üzerine

Merhaba hocam, bu ay kütüphane bültenimizde sizi konuk etmek istedik. Sizi tanımak isteriz. Bize kendinizden bahseder misiniz? Hüsvrev Subaşı kimdir?

1953 Nksar doğumluyum. İstanbul İmam Hatip Lisesi, İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi mezunuyum. 1982'de doktoramı bitirdim. 1990'da doçent, 1997'de profesör oldum. Merhum Hamid Aytaç'ın öğrencisiyim. Edebiyat, Hat ve İslam Sanatları alanında çalı tim. Yurtiçi ve dı nda sergilerim oldu. Danı manlığım da yapılan tezler 70'i buldu. Süleymaniye ve Fatih gibi tarihî camilerimizdeki hatların restorasyonunu yönettim. İstanbul Havaalanındaki Ali Ku çu Camii dahil hayli caminin hatları da bu fakirin. Çalı malarım a devam edip talebe yeti tirme gayretindeyim. Kurulu undan beri farklı görevlerde bulunduğum üniversitemizin Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görevimi sürdürüyorum.

"Mürekkep" kelimesi sizin için neyi ifade eder?

Kalemle yazarken kullandığımız çeşitli maddelerden oluşan bir akıcı maddenin adıdır Mürekkep.

Mürekkebin serüvenini merak edenler "Süleymaniye Camii'nin İs Odaları" konusunu araştırabilirler. Şehir ve Estetik dersi öğrencilerimizle baharda burayı ziyaret ederek o Sinan mucizesini yerinde müşahede etmiştik ve hayran kalmıştık.

Mürekkep, Kur'ân-ı Kerîm'deki bir âyette (Kehf 18/109) *Cenâb-ı Hakk'ın sözlerini yazmak için tüm denizler mürekkep olsa ve bir o kadarı da eklense bile, O'nun sözlerini yazmaya yetmeyeceği* şeklinde yer almaktadır. Yine bir başka âyette (Lokmân 31/27) de aynı husus benzer bir ifade ile dile getirilmektedir. Bu müthiş bir şey. Entelektüel zekâ bunun üzerinde düşünmeli...

"Alimlerin mürekkebi, şehidlerin kanıyla tartılır ve âlimlerin kanı ondan ağır ge-

lir" sözü hadis değilse bile içinden geldiğimiz kültürün ilme verdiği değeri mürekkep üzerinden anlatmasıyla dikkat çekicidir.

Mürekkebin teknik ve tarihî yönü hakkında Uğur Bey'in (Derman) *DİA*'daki "mürekkep" maddesinde güzel bilgiler var, bakılabilir (c. 32, s. 46-47).

Ülkemizin önde gelen hattatlarındansınız. Mürekkep (Hat) ile buluşmanız nasıl oldu? Unutmadığınız bir anınız var mı?

Hat sanatıyla iştigalim lise yıllarında başladı. Ancak bu sanat dalında kullanılan is mürekkebiyle tanışmam, Hattat Hamid Aytaç merhumun meşkinе başlamamla oldu. O zamanlar ne kalem, ne mürekkep bulamazdınız. Eminönü'nde fasulye ziraatı için bambu satılırdı. Tesadüfen görüp aldığımız bir bambudan 6-7 kalem çıkardığımızı öğrenen satıcı fiyatları yükseltmişti. Mürekkebi hattat kendi üretti. Hattat arkadaşım Fuat

Geleneksel Mürekkebi ilk onun yanında tanıdım.
Merhum Hamid Aytaç'la (1973)

Başar'ın yaptığı mürekkebi kullanırdık. Halim Özyazıcı'nın talebesinden Mehmet Uzunoğlu çok güzel celfî dīvanî yazardı. Merakımı görünce kendi ürettiği is mürekkebinden fakire hediye etmişti. Yıllarca yetti. Yine o yıllarda Sultan Selim Camii imamı yanında, Nuruosmaniye Camii sermüezzini Recep Berk de mürekkep yapıyor, gelenleri boş çevirmiyorlardı. Hepsine rahmet olsun. Artık bu alanı iş haline getirenler var, hat malzemesi satan dükkânlar var.

"Mürekkep Yalamak" deyimi konusunda düşünce ve fikirlerinizi alabilir miyiz?

Bir kâğıt üzerine yazdığınızda hata yaparsanız düzeltmek için ya onu silecek bir silgi olacak, ya da ince bir kesici ağızla kazıyacaksınız. İşe uygun bir silgi yok. Kazıma yöntemi ise sayfaya zarar verecektir. Sorun kâğıtların âherlenmesini gerekli kılmıştır. Âherde kâğıda kamış kalemle yazdığınızda bir hata olursa, yazı yumurta akı veya nişastadan oluşturulan tabaka üzerinde kaldığından kâğıdın öz dokusuna nüfuz etmez ve satıhta kalır. İslatılmış bir mendil veya tülbent ucuyla o yazıyı rahatlıkla silebilirsiniz. Özellikle matbaanın olmadığı zamanlarda kitapları hattatlar istinsah ederlerdi. Düşünün bir müderris gelmiş, bir kitabının belli bir sayıda çoğaltılmasını istiyor. İş çok, zaman kısa. İşini yetiştirme telaşındaki hattat, söz konusu yanlış düştüğünde hatayı dilinin ucuyla yalar ve siler. İşte mürekkep yalamak buradan gelmiştir. Siz de biliyorsunuz ki, yanlışımızda yanlış düzelterek öğrendiklerimiz hafızaya daha çok kazınır ve kalıcı olur. O sebeple halk arasında çok yazmış çizmiş çok okumuş anlamında kişiyi anlatırken "mürekkep yalamış" derler.

Mürekkepten yazıya yazıdan kitaba bilginin yolculuğunu kendi bakış açınızla tarif eder misiniz?

Kur'an-ı Kerim'de bir sûre hem de adı "Kalem" olan bir sûre "*Kaleme ve onun yazdıklarına yemin*" ile başlıyor. Kalemle kâğıdı ahbab kılan mürekkeptir. Kalem'in misyonu insanoğlunu bilgi sahibi kılmaktır. Kalem tek başına bu görevi yapabilir mi? Mürekkep şart. Başka? Bir de satır gerek. En iyi, en kullanışlı zemin kâğıt. Bu üçü olmadan bilgi sahibi olunabilir mi? Tabii ki olunabilir. Duydukların ve gördüklerinle bilgide bir yerlere gelmen mümkün. Ancak o birikimin zamanın ve coğrafyanın ötesine taşınması yani coğrafyadan coğrafyaya, nesilden nesile aktarılması kalemin mürekkeple izdivacına bağlıdır. Şimdi hızla gelişen dünyamızda kalemin yerini bilgisayarların tuşları aldı. Kalem yok

olmadı ama şekli değişti. Hasılı, öyle veya böyle, insanlık bugün ilimde geldiği noktayı mürekkebe borçludur.

Kitapların ve kütüphanelerin hayatınızda nasıl bir konumu var? Varsa bize bir kütüphane anınızdan bahsedebilir misiniz?

Kitaba âşık bir babanın çocuğuyum, âlim bir sahafın. Daima okumayı telkin etmiştir. Çocukluk çağlarında söylediği bir sözü unutamiyorum: "Oku. Daima oku. Yorulursan kitabı değiştir; zira oyuna vakit yok!" demişti. Onun kitap sevgisini konu edinen bir TV programına konuk olmuşum. Arzu edenler (<https://diyanet.tv/babamin-kitapligi/video/ibrahim-subasi--prof-dr-husrev-subasi--babamin-kitapligi-11-bolum>) adresi üzerinden izleyebilirler. Duvarları kitaplıklarla kaplı bir evde büyüdüm. Kitap daima hayatımızın

(Soldan sağa) Devlet Ktp Md. Ş. Kocaman (merhum), M.H. Subaşı, G. Karaağaç, A. Özcan, Fatih Millet Ktp. Md. M.S. Tayşi (merhum), Süleymaniye Ktp. Md. M. Ülker (merhum), S.Z. Bağlan, Sül. Ktp. Md. Yrd. N. Kaya (1980'li yıllar)

içinde oldu. Cebimdeki parayı en rahat harcadığım nesne kitap olmuştur hep. Kitapla ahbablığı olmayanın üniversitede ne işi olabilir. Bayezid'deki sahalardan hiç eksik olmazdık. Süleymaniye, Fatih Millet, Atıf Efendi, Köprülü, Nuruosmaniye Kütüphaneleri daimî uğrak yerlerimizdi. 1977'de Hattat Padişahları çalışırken Topkapı Sarayı Kütüphanesi de buna eklendi. Buralardaki genç idarecilerle kavî arkadaşlığımız vardı.

Biz kütüphanelerin 08.00-17.00 mesaisiyle topluma sunulduğu yıllardan geliyoruz. Türk ve dünya kültürüne İslâm Ansiklopedisi gibi büyük bir projeyi armağan eden İSAM'ın kütüphanesi açıldığında gece geç vakitlere dek çalışılabilecekmiş diye duyduğumuz zaman ne kadar sevinmiştik bilemezsiniz. Kütüphaneler 7/24 kavramı ile çok geç tanıştı.

Şimdi hem kapılar ardına kadar açık, yani saat engeli kalktı; hem de bürokratik sıkıntılar büyük ölçüde geride kaldı, esere ulaşım kolaylaştı. Toplumda okuma sevgisini kitlelere yaymaya yönelik Belediyeler zemininde gelişen kültür hizmetleri çerçevesinde büyük çabalara şahit olduk. Ankara'da Cumhurbaşkanlığı himayesindeki Millet Kütüphanesi çok çok büyük bir proje. 134 farklı dilde 4 milyonu aşkın kitabı var. Yine Kültür Bakanlığınca bu yıl İstanbul'da açılan Rami Kütüphanesi de külliye tadında büyük ve alkışlanacak bir hizmet oldu. Yerli-yabancı yüzbinlerce periyodiğe, milyonlarca makaleye bu mekânlardan ulaşabilirsiniz.

Dijital saltanat her yanımızı kapladı. Bilgisayarlarımız PDF formatında kitaplarla dolu. Mekân sıkıntısı, raf ihti-

yacı yok. Fakat şunu söylemeliyim ki, elime aldığım bir kitabın sayfalarını çevirirken yaşadığım duyguyu dijital dünyanın ekranlarında yakalayamıyorum.

Son olarak, kütüphanemiz için önermek istediğiniz bir şey var mı?

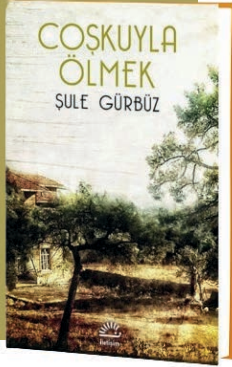
Sıfırdan bugüne gelişim seyrine şahit olduğum Üniversite kütüphanemiz hamdolsun sayıca büyük rakamlara ulaştı.

Üniversitemizde "Belge ve Bilgi Yönetimi Bölümü" açılması, Vakıflar Genel Müdürlüğümüz uhdesinde muhafaza altındaki binlerce Vakıf evrakına ulaşma yolunda uzman yetiştirmeye yönelik çok güzel bir adım olur diye düşünüyorum. Bir ikinci husus da "Kütüphaneciliğin sorunları, Yazma Kitap Kültürü ve Yayın Dünyası" gibi konular etrafında iki yılda bir düzenlenecek ve kısa zamanda gelenekselleşecek *Kütüphaneler ve Kitap Kültürü Sempozyumlarına* üniversitemiz ev sahipliği yapabilir.

İstanbul'un fethini müteakip inşa ettirdiği Topkapı Sarayı'nda ilk yaptığı işler arasında kitap kültürüne destek verecek hattatların, müzehhiplerin, mücellidlerin çalıştığı bir Nakkaşhane açmak olan Fatih Sultan Mehmed'in adını taşıyan Üniversitemize de böyle bir Nakkaşhane yakışır diye düşünüyorum. Onun şahsî kütüphanesindeki Yakut yazmaları olmasaydı Hat sanatı gelişim seyrinde iki asır geriden gidecek, belki de Şeyh Hamdullah o yazılardan yola çıkarak İstanbul'u Hat Sanatının başkenti yapmayı başaramayacaktı.

**Kitap
Tahlili**

Şule Gürbüz/ Coşkuyla Ölmek

Milli Saraylar'da mekanik saat ustası olarak halen görevine devam eden, sanat tarihi ve felsefe eğitimi almış, musikişinas yazarımız Şule Gürbüz'ün dört hikâyeden müteşekkil kitabı *Coşkuyla Ölmek*. Bir şekilde hayata tutunamamış, dertli, coşkuyla ölmeye hazır, birbirinden bağımsız görünse de bu coğrafyaya ait dört adamın hikâyesi.

Coşkuyla Ölmek'in her bir kahramanı kendi dilinden yaşama biçimini, etrafında olup biteni, hayatın anlamını çok katmanlı düşünceler üzerinden sorguluyor. Böylece yazar, hikâyelerde bizi kahramanların zihninde hatta beyninin kıvrımlarında bir yolculuğa çıkarıyor.

Coşkuyla Ölmek'in her bir kahramanı kendi dilinden yaşama biçimini, etrafında olup biteni, hayatın anlamını çok katmanlı düşünceler üzerinden sorguluyor. Böylece yazar, hikâyelerde bizi kahramanların zihninde hatta beyninin kıvrımlarında bir yolculuğa çıkarıyor.

Ruhuna Fatih (1); anlatıcı, evinde boya ustaları çalışırken günlerini dışarıda başıboş geçirir ve yolu bir pidediye düşer. Burada kendisine oldukça iltifat edilir, adeta bir derviş muamelesi görür. Ancak hiç beklemediği bir şekilde hesabı öder ve kalan pideler de paketlenip eline tutuşturulur. Vermenin kendisi için oldukça güç olduğunu zihninde sergilediği monologlardan seziren kahraman, ödediği hesapla birlikte büyük bir iç sıkıntısının içine düşer. "Elimde pide paketi müthiş ağırdı. Ağırlığından yere bırakasım, ağırlığından ağlayasım vardı. Saat kaç acaba diye düşündüm, ama kolumu kaldıracak halim yoktu. Kafamdan geçenler uğultu halindeydi."

Akılsız Adam (2); Refik İyisoy namıdiğer akılsız adam... Oğlu için bir hayat hayal edip, bunu gerçekleştirmek için elinden gelen tüm imkanları kullanarak, yeri geldiğinde oğlunun düşüncelerine

dahi hükmetmeye çabalamaktan geri durmayan bir baba Refik İyisoy. Aynı zamanda tüm bu çabalarına rağmen büyük bir hayal kırıklığıyla kendi köşesine çekilmek zorunda kalmış da bir baba. Kahramanın kendi içindeki hesaplaşmaları diğer hikâyelerde olduğu gibi burada da kendini hissettiriyor. " 'Mal ve evlatlar fitnedir' ayetinin kulağıma küpe oluşu bir çift kirazın küpeliğinden farksızmış ki kulağımda az sallandırıp, az ilgi çekip, pek de umduğumu bulamayınca oturup yemişim; üstelik doymadan."

Akılsız Adamın Oğlu Sadullah Efendi (3); Akılsız adamın hikâyesine bir de oğlu Sadullah'ın penceresinden şahitlik ediyoruz. Babasının tüm çabasına, onu değiştirmek istemesine karşılık veremediğinin farkındadır. Zihninde, kendisinin herkese ve her duruma karşı kayıtsız ve hissiz olmasını sorgular. Hafızasının her ayrıntısı babasıyla doludur ama onu anlamaya çalışmadığı gibi hesaplaşma gibi bir niyeti de yoktur. "Dünyadan kesilmiş bir dilim et gibiydim de etin kalan kısmı ile hiçbir duyu alışverişim yoktu. Ondan kesilmiş bir parça olduğumu da duymuyordum. Öyle baygın, kendi kendime yana yatmış, sanki belli belirsiz bir kan sızdırarak duruyordum."

Rüya İmiş (4); Hikmet kendisini, mütemadiyen yerecek bir yanını bulduğu çocukluk arkadaşı Eyüp ile karşılaştırır. Anlattıkça aslında neredeyse onunla birebir aynı hayatı yaşamak zorunda kaldığını görürüz. Yaşadığı hayatı pasif bir şekilde uzaktan izlemekle yetinir Hikmet, değiştirmek için bir adım da atmaz. "Hayat gözümde hiçbir şeydi. Birisi bana şimdi 'Hayatım' dese, bıçağı karnına saplarım. Hayattımmış, bütün o iltihap, bütün o kekremiş akış, bütün o durgun barlanmış su, bütün o göze çekilmiş, küflü perde, hayatım ha?"

Yaşar Kemal

6 Ekim 1923
25 Şubat 2015

Edebiyat dünyasının Yaşar Kemal'i olarak tanıyan yazarımızın asıl adı Kemal Sadık Göğçeli'dir. 1923 yılının ekim ayında Osmaniye'ye bağlı Hemite (Göğçeli/Gökçeli) köyünde doğmuştur. Yaşar Kemal, 1915'te Ruslar'ın Van'ı işgali üzerine göç etmiş bir ailenin çocuğudur. Küçük yaşlarda şiirler, ağıtlar, türküler, destanlar söylemeye başlamış, ilkokul öğreniminden sonra Adana'da ortaokulu bitirmeden son sınıfta ayrılmıştır. Yaşar Kemal, 1950 yılına kadar ayakkabı çıraklığından arzuhalciliğe, hava gazı kontrol memurluğundan kütüphane memurluğuna, tarım işçiliğinden öğretmenliğe kadar kırka yakın işe girip çıkmış ve bu sayede insanları daha yakından gözlemlenme ve tanıma şansı olmuştur.

Halk kültürünün zengin olduğu bir yerde Çukurova yöresinde yetişen Yaşar Kemal'in ilk şiiri "Seyhan" 1939'da Adana Halkevi'nin çıkardığı Görüşler dergisinde yer almış; sonraki yıllarda Varlık, Kovan, Ülkü, Millet, Beşpınar dergilerinde şiirleri Kemal Sadık Göğçeli adıyla yayımlanmıştır. Çukurova'yı dolaşıp mâni, ağıt, türkü, tekerleme, destan ve halk hikâyeleri toplamış, derlediklerini 20 yaşında 1943 yılında Ağıtlar adlı ilk kitabında yayımlamıştır. Adana Ramazanoğlu Kütüphanesi'nde çalıştığı vakitlerde okuduğu kitaplar düzyazıya yönelmesinde etkili olmuştur. Gençlik zamanlarında tanıştığı Arif Dino ve Abidin Dino onun hem edebi yönünün hem de fikir dünyasının gelişmesine katkı sağlamıştır. Yaşar Kemal, "yöreyi anlatmak, kendini anlatmaktır." ifadesiyle öykülerinde ve romanlarında anlatım bakımından toprağın ve halkın yaşattığı öze odaklanmıştır. Anadolu halk kültürü ve sözlü edebiyatı, günlük yaşam, uzak ve yakın tarihsel olay-

lar, dünya edebiyatı ve kültürü yapıtlarına kaynaklık yapmıştır: "Doğaya yeni bir bakış getirdim. Karacaoğlan'dan öğrenerek, İlyada'dan öğrenerek. Hatta Faulkner'den, Sait Faik'ten öğrenerek. Bir şeyler de eklediğimi sanıyorum. Ne kadar yabancılaşırsa yabancılaşsın insan soyunun, doğayla ilişkisi bitmeyecektir." Böylece Yaşar Kemal, toplum, doğa ve insan değerlerini gözetecek Anadolu insanının hayatını destansı bir üslupla halkın kullandığı dille kendine özgü söylemlerle anlatır. Destanın, masalın anlatım biçimiyle romanlarını yazdığından herkes tarafından rahatlıkla okunmayı hedefler. Doğa betimlemeleri ve olayların geçtiği yerleri tasvir ederken oldukça başarılıdır. Yaşar Kemal yazdıklarında, sürülen toprağın kokusunu, ağaçtaki bir yaprağı, daldaki bir çiçeği, bir pınarın akışını, bir kelebeğin kıpırdamadan duruşunu tasvir ederken o coşkulu tavrını sezdirir. Demirciler Çarşısı romanında Düldül dağı tasvir ederken okuru o toprakların içine çeker. Gençliğini geçirdiği köyleri, köylüyü ve köyünün çevresindeki Çukurova'yı iyi gözlemlediğinden insanı, havası, akarsuları, tarihi, coğrafyası, ekonomik durumu ile romanlarında karşımıza çıkar. 1950'lerden sonra yazdıklarında tarımda makinelere geçiş sürecindeki değişimi, ağalar arasındaki dengeyi ve oluşan çatışmanın köylü üzerindeki etkilerini işlemiştir. Ortadirek romanında, bir köyün insanların pamuk tarlasında çalışmaya Çukurova'ya doğru gidişlerinde tabiat ve şartlarla olan mücadelesini hem sembolik hem de psikolojik yanları gözeterek anlatır. Akçasazın Ağaları serisinde (Demirciler Çarşısı Cinayeti ve Yusufçuk Yusuf), Akçasaz bataklığının kurutulup pamuk tarlasına ve okalıptüs ormanına dönüşümünü, "astığı astık, kestiği kestik" ağaların gücünü, ağalara karşı direnen köylünün yaklaşımını, ağa tipinin çöküşünü bunun üzerine 50'li yıllardaki güç sahiplerinin sanayiye geçişini tasvir ederek anlatmıştır. İnce Memed'te de ağa ve bürokrasi meselesini, köylülerin çektiklerini, haksızlığa karşı duran İnce Memed'i anlatmıştır. Yaşar Kemal romanlarında düş dünyası ile "yaşantısı ve tanıklığı" birlikte gözeterek yeni bir gerçeklik yaratmıştır. 1970'li yıllardan sonra Çukurova dışına çıkan Yaşar Kemal, gittiği şehir ve deniz insanını, Marmara kıyılarını konu edinmiş; Ege'deki mübadele kararlarını, Balkan, Sarıkamış ve Çanakkale savaşları gibi yakın dönemi arka planda irdelemiştir.

Kaynakça:

<https://islamansiklopedisi.org.tr/yasar-kemal>
Fethi Naci, Yaşar Kemal'in Romancılığı, YKY, 2008

Yaşar Kemal, Yaşamı, Sanatı, Yapıtlarından Seçmeler, derleyen Muzaffer Uyguner, Bilgi Yayınları, 1993

3'te 3

Prof. Dr.
DURSUN ALİ
TÖKEL

“Telaşa gerek yok; olanlar olması gerekenlerdir.”

İster sınavları için koşturan bir öğrenci olun, ister hayatın anlamını sorgulayan bir düşünür. Ona rastladığınızda sizi önce en derinden sarsan sonra sakinleştiren bu cümle ile dokunur hayatınıza. Hocamız Prof. Dr. Dursun Ali Tökel, namı diğer “Dali” ile zor sorulara cevaplar aradık. Yüzlerce kitap ile arkadaş olan biri için oldukça zor sorulardı zira bir başka kitabı ve yazarı küstürmeden yanıtlamak gerekiyordu...

Değerli Hocam, sizinle okuduğunuz kitaplar arasından 3 tanesi hakkında konuşsak bunlar hangileri olurdu?

1- İmam Gazali - El-Münkız Mine'd-Dalal: Dalaletten Hidayete

Bir alim nasıl olunur? Özellikle Gazali gibi bir alim nasıl olunur? Bunu bilmek açısından beni çok etkileyen bir eserdir. Oradaki hikâye çok güzeldir. İlim öğrenmeye giden Gazali, dönüş yolunda ilim notlarını bir torbaya koymuştur ve beraber olduğu kervanı haramiler basar. Haramiler kervandakilerin eşyalarını toplarlar ve Gazali'nin içinde ilim defterlerinin olduğu torbasına da el koyarlar. Gazali der-

hal harami şefine gider ve "Bu çantada ilmim, notlarım, defterim var; işinize yaramaz bana onları verin!" der. Harami şefi bunu duyunca, "Bu çuvalı biz aldığımızda senin ilmin gidiyor mu yani, öyle ilim mi olur?" deyince, bu sözlerden çok etkilenen Gazali, geri dönüp o ilimleri tekrar ezberleyip zihnine nakşeder. "Artık kafam gitmeden kimse ilmimi elimden alamaz" der ve o haramiyi hayırla yad eder. Size, kimlerin hangi haliyle kapılar açacağını bilemezsiniz.

2- Sigrid Hunke - Batının Üzerine Doğan İslam Güneşi

Mevcut ilerleyişlerinin temelinde ve ilmi külliyatlarının oluşmasında Batılıların Müslümanlara çok şeyler borçlu olduklarının, fizik, matematik, astronomi gibi ilimlerde Müslümanların dünyaya hangi mirasları bıraktığının tek tek anlatıldığı bir eserdir. Hunke, Batılıların, "barbar" dedikleri Müslümanlara neleri borçlu olduklarını o kadar ayrıntılı örneklerle anlatıyor ki, okuduğunuzda, Müslüman bilim adamlarından aldıklarını inkarda hayli mâhir olan Batılı bilim adamları için "nankörler!" demekten kendinizi alamıyorsunuz.

3- Dede Korkut Kitabı

Bence bu kitap, sen'i sana gösteren bir ayna'dır. Biz Müslüman Türklerin kendimizi anlamamız, bilinçaltımızı yakalamamız için muazzam bir eserdir. Toplumdaki birçok sorunun çözümü için başvuracağımız çözüm yolları bu kitaptadır. Özellikle evlilik, çocuk yetiştirme, aile ilişkileri, komşuluk, insan idare etme vb. başlıca konularda derinlemesine bize özgü çözümler öneren hikayelerden oluşmaktadır. Batı masalları ile büyüyen genç kızlarımız evlenip mutlu olmak için,

maalesef beyaz atlı prens bekliyorlar. Evet doğru. Batı toplumunda kadın tarihsel ve mitsel olarak asırlardır değerlessiz ve işlevsiz sayıldığı için (Unutmayalım Ortaçağ'da Avrupa'da kadının ruhu var mı yok mu diye tartışıyorlardı) onun beyaz atlı prensler (üst sınıf) tarafından kurtarılması gerekmektedir, fakat bizim kültürümüzde kadın hem zarafetin sembolüdür hem de güç sahibidir, gerektiğinde savaşan bir kahramandır, kurtarılmayı beklemez, aksine kurtarır. Dede Korkut'u eline alıp da orada Banu Çiçek'i okuyanlar, bırakın beyaz atlı prens beklemeyi, kendileri bizatihi bekledikleri şeyin ta kendisi olduklarını göreceklerdir.

Kıymetli Hocam, kitaplarla dolu hayatınızda, okuma anılarınızdan unutamadığınız 3 hatırayı bizimle paylaşabilir misiniz?

1- Çizgi romanlar okuyarak başladığım okuma serüvenimde şu hatıra beni etkiler. Ortaokulda arkadaşımız Atilla'nın babasının bir kırtasiye dükkânı vardı. Aynı zamanda kitap da satardı. Çok çeşitli kitap ve yazarla ilk defa orada tanıştım. Okuduğum ilk kitaplar tarihi roman olan Yavuz Bahadıroğlu'nun Buhara Yanıyor ve daha sonra da Elveda Buhara'sı idi. Gerçi çizgi romanlardan gelen bir okuma alışkanlığım vardı. Okumaya tarih romanlarıyla başlamak önemlidir; çünkü içinde, gerçek tarihle harmanlanmış macera, kültürel doku, gaza ruhu, milli kahramanlar ve öz değerlerimiz gibi besleyici bir sürü öge bulunur. Sonuçta öğrenciydik, çoğu zaman kitap alacak paramız olmazdı ama o kitapçıdaki Şükrü abimiz bizden maddi karşılık beklemeden yeni kitaplar geldikçe okumamız için verirdi, bazen para alırdı, bazen almaz veya az para alırdı, bazen

de veresiye alırdık. İlk okuma maceramız bu kitapçada başladı. Seyyit Kutup, Muhammet Kutup, Cemil Meriç, Nurettin Topçu kitaplarını; Hücreden İnsana, Atomlar, Siberetik vb. pozitif bilimlere dair kitapları hep burada okudum. Bu insanları unutmamız mümkün mü?

2-Asıl mesleğimiz elektrikçilik idi. Abim ve kardeşlerimle okul zamanından arda kalan sürede inşaatlarda elektrik tesisatı döşerdik. O sıralar lisede okuyordum. Okulumuzun çok geniş bir kütüphanesi vardı. Bir emekli müftü efendi bütün kitaplığını bizim okulumuzun kütüphanesine bağışlamış, biz de oradan hayli nasiplendik. Kütüphanemizin sorumlusu olan Yusuf Hoca çok disiplinli bir hocamız idi, dışarıya kolay kolay kitap vermezdi. Ama bendeki okuma samimiyetini görmüş olmalı ki, ondan iki üç kitap alırdım. Shakespeare, Moliere vb. Batı klasiklerinin çoğunu bu kütüphaneden ödünç alıp inşaatlarda, elektrik işi yaparken verdiğimiz molalarda okumuşumdur. O okuma zevkinin tadı hala dimağımdadır.

3- Sadece mutfakta tek bir kuzine sobanın olduğu, 10 kardeşli bir evde, ders çalışmak için sıcak bir yer bulmak imkansızdı. Oturduğumuz mahallenin camisinin küçük bir çay ocağı (kahvehane) ve bir köşesinde de bir masa, sandalye ve belki de hiç okunmamış kitapların olduğu küçük bir odacık vardı. Liseyi orada, o küçük sıcak odada ders çalışarak tamamladım diyebilirim. Akşam namazı sonrası bahçede ihtiyarlar oturur muhabbet eşliğinde çay içerler ve yatsı namazını beklerlerdi. Ben ise o küçücük odacıkta derslerimi çalışırdım. Bazen yatsıdan sonra birileri oturursa, ben derse devam ederdim, kimse kalmazsa üzülürdüm, çünkü o zaman çay ocağı

kapanırdı. Fakat çoğu zaman orayı işleten Yaşar amca ben dersimi bitirip kalkıncaya kadar beni bekler, çoğu zaman içtiğim çaylardan para almaz, onun bu fedakarlığına çok çok teşekkür ettiğimde de "yeter ki okuyun" derdi. O insanın fedakarlıklarını nasıl unuturum. Onlar bugünümüzün temel taşlarıydı.

Öğrencilerin tanınmasını isteyeceğiniz üç şahsiyet kimdir Değerli Hocam ?

Bir alimin çıkabileceği en yüce makamlara çıkmış ve sultanların huzuruyla şeref bulduğu eşsiz bir makamda iken, hakikati bulma, yaşama, anlama ve anlatma uğruna her şeyini terk ederek yollara düşen kendini aramanın timsali, zamanının tartışmasız ilmî otoritesi, eserleriyle halen insanlığa ışık tutan ve "Cevizin kabuğunu kırıp özüne inmeyen cevizin hepsini kabuk zanneder" diyerek özü buluncaya kadar hakikati aramaya devamı tavsiye eden İmam Gazâlî,

Hak ve hakikati, doğru ve adil olanı söyleme uğruna canını vermekten çekinmemiş olan, insanlığa "Rind ol zâhit ol hemân surette kalma ârif ol" ufku çizerek insan olmayı, olmaların en tepesine koyan, Nef'î,

"Umutsuzluk yok! Gün gelir, gül de açar, bülbül de öter" diyerek insanlığa hangi hal ve şartlar altında olursa olsun ümitvar olmayı salık veren, kendisi de öyle olan; hak ve hakikate giden yolu Diriliş kavramıyla formüle eden ve insanın hangi halde ve yerde olursa olsun sürekli bir diriliş ve uyanışa ihtiyacı olduğunu haykırın ve bizi sürekli bir dirilişe çağıran, yılmaz ve yıkılmaz diri, medeniyetimizi en iyi anlayan ve anlatanların başında gelen Sezai Karakoç.

BİLİM VE TEKNOLOJİ

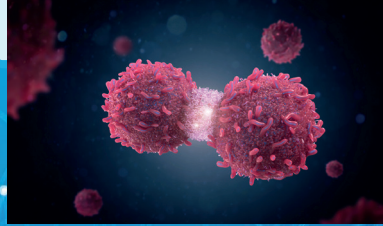
BİLİM ve TEKNOLOJİYE DAİR TÜM DÜNYADAN BÜLTENİMİZE YANSIYANLAR

Alphabet, Gemini (Ceminay) adlı yapay zekâ ürününü tanıtti. Bu alandaki en popüler hizmet olan GPT-4'ten daha başarılı olma iddiasında. Gemini karmaşık dil anlama (MMLU) konusunda % 90 başarı oranına sahip. Bu oran GPT-4'te %86,4 iken uzman insanlarda %89,9 seviyelerinde. Önümüzdeki yıl "Nano", "Pro" ve "Ultra" olarak üç farklı seviyede kullanıma sunulacak ürün, Google'ın yapay zeka sohbet botu Bard başta olmak üzere tüm Google hizmetleriyle birlikte çalışacak.

Bristol Üniversitesi, dondurma, sosis, bisküvi ve gazlı içecek gibi aşırı işlenmiş gıdaların kafa boyun ve yemek borusu bölgesinde kanser riskini artırdığını belirlledi. 10 farklı ülkeden deneklerin 14 yıl boyunca takip edildiği araştırmada ilginç bir sonuç daha çıktı: Şimdiye kadar kanser ile fazla kiloların arasında kurulan ilişki aslında şişmanlık ile değil yağlanmayı artıran bu tip gıdalarla doğrudan bağlantılı. Bir başka deyişle kilo, doğrudan kanserin sebebi değil. Aksine, aynı kanser gibi aşırı işlenmiş gıdaların bir yan etkisi.

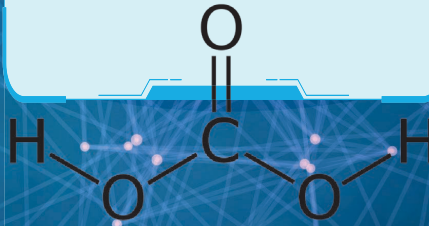
Jeotermal alanda yenilikçi teknolojiler geliştiren "Fervo" adlı girişim, kaya gazı sondajına benzer bir yöntemin kullanıldığı teknik ile yer kabuğunun 1 km altına inerek çıkardığı 191 santigrat derecedeki suyla 3,4 MW enerji üretebiliyor. Bu teknoloji Google'ın Fervo ile ABD'nin Nevada eyaletinde kurduğu tesiste hizmet veriyor.

Çin, dünyanın en gelişmiş nükleer reaktörünü devreye soktu. Tesisin en önemli özelliği reaktör ünitesinin klasik reaktörlerdeki gibi su yerine gaz ile soğutulması.

Dünyanın en çok tüketilen içeceklerinden kahve, diğer yandan yılda 6 milyon ton kahve tozu atığına yol açıyor. ABD'deki El Paso Üniversitesi, bu atıklardan elde edilecek "CACQDs" kod adlı bir asidik karbon bileşeninin beyin hücrelerini mikrobiyolojik saldırılara karşı koruyarak nörolojik hastalıkları engelleyebileceğini keşfetti.

Japonya'nın Osaka Üniversitesi'nde beyin dalgalarından edindiği bulgularla kişinin aklından geçenleri görselleştirebilen bir yapay zekâ algoritması geliştirdi. Şimdilik her birey için ayrı ayrı öğrenim sürecine ihtiyaç duyuldu.

Kaynakça: <https://bulten.msersdark.com>

KÜTÜPHANE TANITIMI

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

RAMİ KÜTÜPHANESİ

Rami Çiftliği'nden, Rami Kışlası'na
Rami Kışlası'ndan, Rami Kütüphanesi'ne

Dünyanın üçüncü, Türkiye'nin en büyük kütüphanesi olma özelliğini taşıyan Ramî Kütüphanesi 250 yılı aşkın tarihiyle Eyüpsultan ilçesi sınırları içinde yer almakta ve yaşayan kütüphane konsepti ile ziyaretçilere hizmet vermektedir.

Rami Kışlası, Osmanlı Sultanı II. Mustafa döneminde (1695-1703) sadrazamlık yapan Rami Mehmed Paşa'ya sultan tarafından çiftlik olarak armağan edilmiştir. Kayıtlara Rami Kışlası Çiftliği olarak geçen bu bölge ilk olarak Sultan III. Mustafa döneminde, Rumeli koluna sefere çıkan orduya lojistik destek veren ve bir takım ek hizmetler sunan bir alan olarak kullanılmıştır. Ayrıca sultanların saltanat gezilerinde bin-i hümayun alanı olmuştur.

1836-1837 yıllarında kışlanın bir bölümü mühendishane talebelerine ayrılmıştır. Kışla I. Dünya savaşı sonrasında kısmi tahribat yaşasa da 1971 yılına kadar aktif kalmayı başarabilmiştir.

Kütüphane olarak kullanılması hedefiyle 2014 yılında başlatılan restorasyonu İstanbul Rölöve ve Anıtlar müdürlüğü yürütmüştür. Restorasyon 2023 yılında tamamlanmış ve Ocak ayında açılışı yapılmıştır. Restorasyon sırasında orijinal yapı korunmuş ve içerisinde yer alan cami de onarılarak kullanıma açılmıştır.

Toplamda 280 dönümlük bir alanı kaplayan ve 36.000 m²'si kapalı olarak tasarlanan dikdörtgen yapının orta kısmında 51m²'lik millet bahçesi konseptinde bir avlu yer almaktadır. Avrupa'nın en büyük kapalı peyzaj alanına sahip olan avlu, yapılan çalışma ile İstanbul'un yeşile hasret kalan binaları arasında, kafeleri, yapay göleti, okuma amfileri, yürüyüş-bisiklet parkurları ile ziyaretçilere sosyal yaşam alanı sunmaktadır.

İstanbul'un bilim, sanat ve kültür noktalarından biri haline dönüşen 4.200 kişilik oturma kapasiteli Ramî Kütüphanesi yaşayan kütüphane

olma iddiasıyla her yaştan ziyaretçiye hizmet etmektedir. Bünyesinde yer alan kütüphane bölümleri aşağıdaki gibidir.

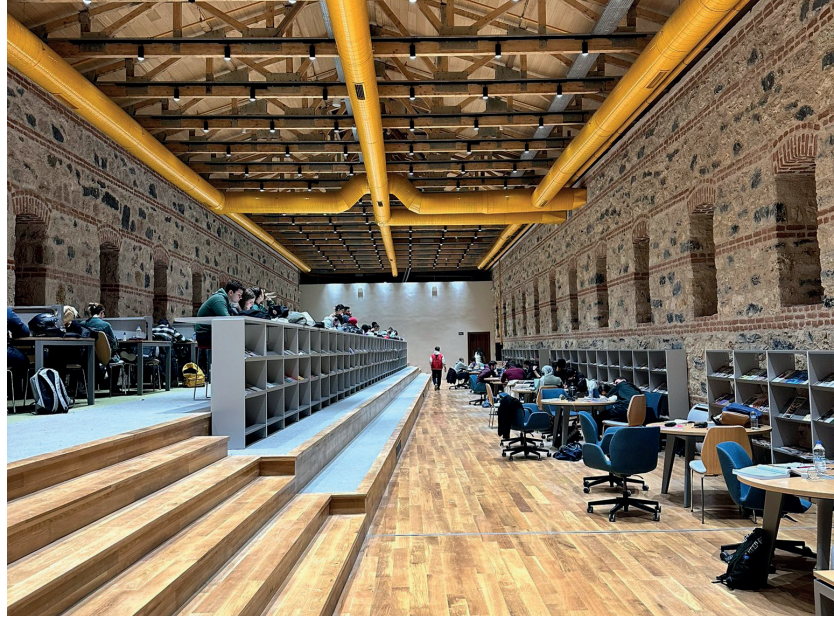
Bebek ve Çocuk Kütüphanesi (0-3 yaş/3-6 yaş): Ebeveynlerin bebek ve çocuklarıyla beraber gelişimsel aktiviteler yaparak kaliteli vakit geçirebilecekleri alanlar olarak tasarlanmıştır. Serbest oyun saati etkinliklerinin de yapıldığı kütüphanede, çocuklara kitapları sevdirecek geniş bir koleksiyon da yer almaktadır.

Gençlik Kütüphanesi (ortaokul-lise): Ortaokul ve lise öğrencilerine özel tasarlanmış olan bu bölüm, öğrencilerin öğrenim yaşamında ihtiyaç duyabileceği kaynaklardan oluşan özel koleksiyona sahiptir. Sınavlara hazırlık sürecinde kullanabilecekleri geniş ve konforlu çalışma alanları bulunmaktadır.

Yetişkin Kütüphanesi (lisans-yüksek lisans-doktora): Lisans, lisansüstü öğrencileri ve akademisyenler başta olmak üzere tüm yetişkinlerin ihtiyaçlarına yönelik kaynaklara ulaşabilmelerini ve akademik çalışmalarını desteklemeyi amaçlamaktadır.

İhtisas Kütüphanesi: Kullanıcı ve araştırmacıların disiplinlerarası ihtiyaçlarına çözüm sunan koleksiyon, Dewey Onlu Sınıflama Sistemi'ne göre; Felsefe-Psikoloji Kütüphanesi, İlahiyat Kütüphanesi, Sosyal Bilimler Kütüphanesi, Dil Bilimleri Kütüphanesi, Bilim ve Teknoloji Kütüphanesi, Güzel Sanatlar-Eğlence ve Spor Kütüphanesi, Edebiyat Kütüphanesi, Tarih Kütüphanesi, Coğrafya Kütüphanesi olarak 10 ayrı alanda özenle sınıflandırılmaktadır.

Atatürk İhtisas Kütüphanesi: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu bünyesindeki Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu'nun, başta Atatürk olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Türk dili ve kültürüyle ilgili eserleri ile bu konularda yurt içinde ve yurt dışında yayımlanan binlerce eserden oluşmakta ve 20.000'i aşkın kitaptan oluşan zengin koleksiyonuyla sosyal ve beşeri bilimler alanlarında çalışan araştırmacılara ve okuyuculara hizmet vermektedir.

Yazma Eserler Kütüphanesi: Kadim bilginin gelecek nesillere aktarılması ve yapılacak araştırmalara yardımcı olması amacıyla el yazması eserlerin araştırmacılarla buluşması sağlanmaktadır. Bünyesinde yer alan şifahane bölümüyle, biyoloji ve kimya laboratuvarlarında yapılan ölçümlerle eserler tarihlenmekte, korunma ve onarılma süreçleri gerçekleştirilmektedir.

Elektronik Kaynaklar: Kütüphane dışından da erişime imkân sağlayan bazı veritabanları kütüphanede sunulan hizmetler arasında yer almaktadır.

Haftanın her günü açık olan ve okuma salonlarıyla da 7/24 ışıklarını kullanıcıları için açık tutan Rami Kütüphanesi, kültür-sanat kapsamında da alanında uzman isimlerin düzenlediği seminer, konferans, sergi ve atölye çalışmalarına ev sahipliği yapmaktadır. Sunmuş olduğu tüm bu hizmetlerin yanında grup olarak gelecek ziyaretçilere rehber desteği de sağlanmaktadır. Ziyaretçilerin elektronik posta veya telefon aracılığıyla yaptırabilecekleri rezervasyon akabinde rehber eşliğinde kütüphanenin tamamı gezdirilmekte ve tarihi, mimarisi, sunduğu hizmetler vb. konularda bilgilendirme yapılmaktadır.

Kaynakça:

<https://ramikutuphanesi.gov.tr/tr/hakkimizda/tarihce>

<https://ramikutuphanesi.gov.tr/tr/kutuphaneler/ataturk-ih-tis-as-kutuphanesi>

BİLİYOR MUSUNUZ?

hiperkitap

access to knowledge

HİPER KİTAP

Hiperkitap sahip olduğu **30.000**'e yakın Türkçe içerikle Türkiye'nin ilk **e-kitap veritabanıdır**. Yapı Kredi, Siyasal Kitabevi, İz, Büyük Doğu, KODLAB, Arıkan, Dharma, Ezgi, Yeditepe, Ekin, Hece, Eflatun gibi **400**'ü aşkın yayınevinin yanı sıra İstanbul, Ankara, Balıkesir, Trakya, Okan, İstanbul Ticaret gibi **40**'tan fazla üniversitenin edebiyattan sanata, matematikten astronomiye **29** kategoride binlerce kitabına Hiperkitap sayesinde dilediğiniz anda, dilediğiniz yerden erişim imkânı sağlar. E-kitapların üzerine not alma, önemli görülen yerlerin altını çizme, telif haklarına uygun olarak paylaşabilme ve çıktı alabilme gibi özellikleri olan Hiperkitap, abone olan herkes tarafından, istenildiği zaman istenildiği yerden ve aynı anda çoklu kullanıcı tarafından ister webden ister mobil olarak erişilebilir bir veritabanıdır.

Hiperkitap, araştırmacının aradığı bilgiye hızla ve kolayca erişimini sağlayan arama motorları sayesinde internetteki bilgi kirliliğine takılmadan doğru bilgiye ulaşmasına yardımcı olur. Fizikî alan yetersizliği, ekonomik kaynakların kısıtlılığı ve yeni kullanıcı profilinde yaşanan hızlı değişim, dijital kütüphaneyi aranan bir araç haline getirmiştir. Hiperkitap, sunduğu dijital imkânlarla kitap ve kütüphanelerin yaygınlaşmasına, daha etkin kullanımına ve tabii okuma kültürünün gelişmesine zemin hazırlamaktadır.

Erişim için: www.hiperkitap.com

RAMİ KÜTÜPHANESİ

**FATİH
SULTAN
MEHMET**
VAKIF ÜNİVERSİTESİ

KÜTÜPHANE ve
DOKÜMANTASYON
DAİRE BAŞKANLIĞI

kutuphane.fsm.edu.tr | library@fsm.edu.tr

[fsmvu_kutuphane](https://twitter.com/fsmvu_kutuphane)

[Fsmvulibrary](https://www.facebook.com/Fsmvulibrary)

[fsmvukutuphane](https://www.instagram.com/fsmvukutuphane)